

14.8.2024

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuoden 2024 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto teki 1.6.2023 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2024. Päätöksen mukaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueella ei ollut lainanottovaltuutta.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtioneuvosto teki 19.10.2023 päätöksen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muutoksesta vuodelle 2024. Muutettu valtuus on yhteensä 37,8 miljoonaa euroa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen vuoden 2024 lainanottovaltuuden muuttamisesta toistamiseen 3.6.2024 aluevaltuuston tekeminen palveluverkkopäätösten johdosta.

Lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi

perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 12.6.2024 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä ja jäseninä olivat budjettineuvos Tero Tyni valtiovarainministeriöstä, erityisasiantuntija Jussi Lind sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Katja Luoma sisäministeriöstä sekä rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen Kanta-Hämeen hyvinvointialueelta. Asiantuntijoina valmisteluryhmän kuultavina olivat toimialajohtaja Jarmo Lappalainen ja rahoituspäällikkö Anna-Liisa Gullsten.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 12.6.–31.8.2024. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui neljä kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevan lainsäädännön eduskuntakäsittelyssä tarkennettiin hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp) verrattuna. Perustuslakivaliokunta painotti perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään, ja totesi, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oli syytä täydentää sääntelyä palvelutarpeiden edellyttämien investointien — laajasti ymmärrettynä — turvaamiseksi hyvinvointialueilla (PeVL 17/2021 vp). Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lausunnon johdosta kiireellisyysedellytyksen poistamista. Valiokunta totesi mietinnössään (StVM 16/2021 vp), että tämän poiston myötä valtioneuvoston tulee muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta aina, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Valmisteluryhmän työn aikana todettiin, että alueen lainanottovaltuuden muuttamisen tarve on päivittynyt kevään 2024 aikana alueen palveluverkosta tehtyjen päätösten yhteydessä. Investointisuunnitelmaan on tullut eräitä alueen palveluverkkoon liittyviä lisäystarpeita, mutta muilta osin investointisuunnitelmaan ei ole tehty muutoksia.

Nyt tehtävä päätös lainanottovaltuuden muuttamisesta on muutospäätös suhteessa 19.10.2023 tehtyyn aiempaan päätökseen. Aiemman päätöksen mukaiset ehdot lainanottovaltuuden muuttamiselle säilyvät voimassa myös tämän uuden päätöksen jälkeen.

Muutostarpeet

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuoden 2024 lainanottovaltuuden muutoksen (19.10.2023) ehtona oli alueen talouden tasapainottamisohjelman päivittäminen. Hyvinvointialue päätti ohjelman päivittämisestä 19.12.2023. Osana tasapainottamisohjelmaa on tarkasteltu alueen palveluverkkoa, jota koskevaa suunnitelmaa on valmisteltu vaiheittain vuosina 2023–2024. Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi palveluverkkosuunnitelman 9.4.2024.

Palveluverkon muutosten osana hyvinvointialueen on tarkoitus toteuttaa kiinteistökauppoja, jotka vähentäisivät hyvinvointialueen vuokravastuita, ja joihin alue tarvitsee uutta lainanottovaltuutta.

Investoinnit

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuoden 2024 tilikauden investointisuunnitelman mukaisten investointihankkeiden kokonaiskustannus on 68 566 000 euroa, missä on lisäystä edelliseen muutospäätökseen 44 082 000 euroa.

Uudet investoinnit sisältävät kiinteistökauppoja Hämeenlinnan kaupungilta (35 554 000 euroa) ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä (8 528 000 euroa).

Hämeenlinnan kaupungin ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen välistä kiinteistöjärjestelyä on valmisteltu yhteistyössä huhti-toukokuun 2024 aikana. Järjestelyssä Kanta-Hämeen hyvinvointialue myy Hämeenlinnan kaupungille vanhan sairaala-alueen sairaalakiinteistön ja vuokraa rakennukset takaisin Hämeenlinnan kaupungilta. Hyvinvointialue saa sairaalan myynnistä luovutustuloja 63 350 000 euroa. Vanhan sairaala-alueen päärakennusmassa jää pois käytöstä uuden keskussairaalan toiminnan käynnistyessä vuonna 2026 ja hyvinvointialueen vuokravastuut päättyvät.

Hämeenlinnan kaupunki myy hyvinvointialueelle omistamansa neljä hyvinvointialueelle nykyisin vuokrattua kohdetta (Viipurintien terveysasema, Pääpaloasema ja hätäkeskus, Voutilakeskus, Uppsala-talo). Kauppahintojen erotus katetaan käteisellä maksettavalla välirahalla.

Lisäksi hyvinvointialue ostaa Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä Forssan sairaalan, jonne on tarkoitus perustaa palveluverkkosuunnitelman mukainen palvelukeskus, jossa tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita pääosin Forssan seudun väestölle.

Hyvinvointialue ei tarvitse pitkä- tai lyhytaikaista lainaa kiinteistökauppojen toteuttamiseksi. Kiinteistöjärjestelyjen myötä hyvinvointialueen vuokravastuut kokonaisuutena laskevat ja rahoitusasema vahvistuu. Hämeenlinnan kaupungilta ostettavien kohteiden myötä hyvinvointialueen vuokravastuut vähenevät 134 700 000 euroa koko vuokrakaudelta. Forssan sairaalan oston myötä alueen vuokravastuut vähenevät 57 764 000 euroa koko vuokrakaudelta.

Investointeja vastaavat sopimukset

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuoden 2024 investointisuunnitelman mukaisten investointeja vastaavien sopimusten kokonaiskustannus on 128 073 000 euroa, missä on lisäystä edelliseen muutospäätökseen 114 730 000 euroa.

Investointeja vastaaviin sopimuksiin kuuluvat Ahveniston sairaalan vuokrasopimukset 2024–2026 (16 740 000 euroa) ja 2027–2045 (97 990 000 euroa) yhteensä 114 730 000 euroa.

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että seuraavat Hämeenlinnan kaupungin ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa toteutettavat kiinteistökaupat ja solmittavat vuokrasopimukset ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi (tuhansina euroina):

	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	37 027	114 730
Pelastustoimi	7 055	0
Luovutustulot		
Sosiaali- ja terveystoimi	63 350	
Pelastustoimi	0	
Yhteensä	-19 268	114 730
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	95 462	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Välttämättömiä investointeja tai investointeja vastaavia sopimuksia ei ole hyvinvointialueen mukaan mahdollista laskennallisesti kokonaan kattaa tulo- ja rahavaroilla tai omaisuuden luovutustuloilla.

Valmisteluryhmä esittää, että Kanta-Hämeen hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2024 olisi 133 289 000 euroa, missä on lisäystä edelliseen muutospäätökseen 95 462 000 euroa. Valtuuden suuruudessa on huomioitu hyvinvointialueen Ahveniston sairaalan kiinteistökaupasta saama 63 350 000 euron luovutustulo.

Vaikka hyvinvointialueen toteuttamat kiinteistöjärjestelyt parantavat alueen taloudellista asemaa ja alue ei tarvitse pitkä- tai lyhytaikaista lainaa kiinteistökauppojen toteuttamiseksi, johtavat vuokravastuiden muutokset lainanottovaltuuden muutostarpeeseen. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja aiemman päätöksen (19.10.2023) ehtojen lisäksi.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän käsittelemiin ja hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitettyihin muutoksiin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin kiinteistöjärjestelyjen osalta, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.
- Hämeenlinnan kaupungin ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa tehtävien kiinteistöjärjestelyjen teon ehtona on, että sopimuksilla aikaansaatavat kustannussäästötavoitteet toteutuvat.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueista annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Helsingissä 14.8.2024

Antto Korhonen

Tero Tyni

Jussi Lind

Katja Luoma

Petrus Kukkonen